

Michał Szykut

ELEMENTY SZACOWANIA RYZYKA W PRACY KURATORÓW DLA DOROSŁYCH W POLSCE – PEDAGOGICZNE KONTROWERSJE

Pośród wielu obowiązków, które realizują kuratorzy sądowi dla dorosłych, wykonywanie dozoru jest głównym zadaniem kuratora. To uprzywilejowanie dozoru wynika z jego specyfiki, a determinowane jest przez bezpośrednie usytuowanie prawne, które w Polsce związane jest z warunkowym przedterminowym zwolnieniem z zakładu karnego, warunkowym zawieszeniem kary pozbawienia wolności oraz warunkowym umorzeniem postępowania karnego. Zastosowane w zdaniu powyżej terminy, wynikające z przepisów zawartych w kodeksach, wydają się sugerować, że poniższy tekst będzie odnosił się do rzeczywistości, której opis stymulują nauki prawne. W opinii autora tekstu tego rodzaju konstatacja wydaje się być jednoznacznie nieuzasadniona, bo właśnie w wymiarze metodyki sprawowania dozoru zarysowuje się pedagogiczny, szczególnie zaś, wychowawczo-resocjalizacyjny wymiar pracy kuratora sądowego. Jak zauważył Marek Konopczyński (Warszawa, s. 248) w środowiskach intelektualistów (głównie naukowców prawników, pedagogów, psychologów i socjologów) toczące się dyskusje nie dotyczą jednak w swej istocie liberalizacji lub zaostrzenia podejścia do rozmaitych zachowań przestępczych, ale przede wszystkim troski o urealnienie i uwspółcześnienie roli i efektów społecznych wymierzanej kary. Ekspansja nauk pedagogicznych, która dokonuje się na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat, w wielu obszarach społecznej aktywności, szczególnie w recepcji działań podejmowanych przez kuratora sądowego dla dorosłych, jest doskonale widoczna. Natomiast kurator sądowy wykonujący orzeczenia w sprawach karnych doświadcza bardzo często konfliktu pomiędzy rolą organu wykonującego orzeczenie sądu a pedagogicznym, resocjalizacyjnym konceptem swojej pracy. Dozór kuratora nie jest definiowany w kodeksach, natomiast na reguły i formy wykonywania dozoru wskazuje prawo karne wykonawcze. Prawo karne nie zajmuje się wypracowywaniem teoretycznych podstaw oddziaływania resocjalizacyjnego ani metod, ani technik pracy resocjalizacyjnej, pozostawiając to naukom pedagogicznym, określa jednak dopuszczalne środki i warunki oddziaływań (Stańdo-Kaweczka B., 2000, s. 9). Powyższe sformułowanie potwierdza złożoność koncepcji, w ramach której funkcjonuje rodzimy model sprawowania dozoru.

W przedstawianym tekście chciałbym wskazać i opisać obszary, których eksploracje pedagogiczne uzyskały, bądź starają się uzyskać, należne im

miejsce, opisując rzeczywistość pracy kuratora sądowego dla dorosłych w ramach nowej metodyki wykonywania dozorów¹.

Dozór – kontrowersja terminologiczna?

Zastosowanie terminu dozór dla środka probacyjnego, którego podstawowym celem jest zmiana negatywnie postrzeganej postawy społecznej skazanego, w krytycznej refleksji pedagoga nie jest zbyt fortunne. Jednoznacznie wskazuje ona na restrykcyjny, kontrolny charakter działań, które przecież tylko częściowo takimi są, a może, jak sugerują niektórzy badacze, powinny właśnie w zdecydowanie mniejszym stopniu takimi być². Dodatkowo kwestie nazewnictwa komplikuje stosowanie terminu dozór do działań innych instytucji jak np. środka zapobiegawczego w przypadku dozoru policyjnego, czy czynności podejmowanych przez służbę więzienną. Warto zarazem zauważyć, że termin dozór pojawia się również w związku z wprowadzeniem w naszym kraju monitoringu elektronicznego, który ostatecznie w polskim wariantcie przyjął właśnie nazwę dozoru elektronicznego. W nieodległej przecież przeszłości kuratorzy dla dorosłych wykonywali dozory uproszczone, w których to podobnie jak w przypadku dozoru elektronicznego kurator wykonywał jedynie czynności kontrolne. Przedstawione powyżej przykłady wskazują, że współegzystuje ze sobą kilka dozorów, z których jeden – dozór kuratora sądowego z założenia powinien przekroczyć próg ograniczenia, który tkwi w samej nazwie. Może dzisiaj warto zastanowić się, także w kontekście nowych przepisów wyznaczających nowe obszary w metodyce sprawowania dozoru, nad zmianą nazewnictwa tego ważnego obszaru pracy resocjalizacyjnej w Polsce? Zmiany, która zdecydowanie trafniej opisywałaby jego rehabilitacyjny, pedagogiczny charakter.

Zróżnicowanie dozorów pod kątem trudności ich sprawowania – nowe oblicze metodyki wykonywania dozorów w Polsce

Od 2006 r. w środowisku krajowych teoretyków i praktyków resocjalizacji wraz z urzędnikami ministerialnymi toczy się dyskusja na temat zastosowania w rodzimej koncepcji oddziaływań resocjalizacyjnych, zarówno w stosunku do osób odbywających kary pozbawienia wolności w zakładach karnych, jak i populacji skazanych pozostających na wolności (w tym przede wszystkim objętych dozorami kuratorów), rozwiązań wykorzystujących model

¹ W chwili obecnej problematyka powyższa regulowana jest rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 czerwca 2002 r. w *sprawie zakresu praw i obowiązków podmiotów sprawujących dozór, zasad i trybu wykonywania dozoru oraz trybu wyznaczania przez stowarzyszenia, organizacje i instytucje swoich przedstawicieli do sprawowania dozoru* (Dz. U. Nr 91, poz. 812),

² Postulaty, propozycje i gotowe koncepcje, które przedstawiają: A. Bałandyłowicz, P. Stępiak czy M. Konopczyński, jednoznacznie wskazują na potrzebę odstąpienia od charakteru działań kuratora opartego głównie na działaniach kontrolnych.

*what works*³. Jednocześnie warto zauważyć, że w przeciwieństwie do systematycznie rozwijającej się koncepcji przeciwdziałania, a może konkretniej, prób ograniczanie problemów społecznych za pomocą zarządzania ryzykiem, w krajach anglosaskich w naszym kraju prace nad narzędziem, które można by porównać np. z brytyjskim *risk assessment*, pozostają wciąż na etapie tworzenia. Co niezwykle istotne dla podjętych rozważań, polskie środowisko kuratorów sądowych wykazywało zainteresowanie i zbieżność poglądów na potrzebę uwzględnienia w modelu pracy kuratorskiej elementów menedżeryzmu na podstawie wypracowanych standardów zarządzania ryzykiem (Sztuka Marek, Kraków 2010, s. 265). Niestety wciąż jeszcze rodzime rozwiązania w formie gotowych narzędzi nie zostały wprowadzone⁴. Taka sytuacja powoduje, że rozstrzygnięcie czy dana sprawa jest sprawą trudną, pozostaje intuicją i kompetencją wykonującego ją kuratora. Zatem w dalszym ciągu, już na etapie diagnozowania podopiecznego, nie stwarzamy warunków do kategoryzowania dozorów, co powoduje, że nie pozwalamy na wykorzystanie indywidualnych umiejętności i kwalifikacji, które w pracy z poszczególnymi przypadkami mogliby wykorzystać kuratorzy. To bardzo kontrowersyjne zagadnienie, szczególnie w środowisku kuratorów zawodowych, przez część jego przedstawicieli traktowane jako zbyt ingerencja w ich pracę. Trudno się zgodzić z takim stanowiskiem, ponieważ to, jak kuratorzy będą wykonywać dozory, jak będą diagnozować poszczególne przypadki, konstruować i realizować plany pracy, może w przyszłości stanowić o ocenie funkcjonowania kurateli sądowej dla dorosłych. Zróżnicowanie spraw pod kątem trudności ich sprawowania, jako swego rodzaju substytut koncepcji oddziaływań resocjalizacyjnych wykorzystujących *risk assessments*, jest właśnie w Polsce w przededniu wprowadzenia w życie. Jak zatem kształtuje się nowe, proponowane rozwiązanie? Przede wszystkim pojawia się ustawowe wskazanie, kategoryzacja spraw pod kątem ryzyka powrotu skazanych do przestępstwa:

- grupa obniżonego ryzyka (A);
- grupa podstawowa (B);
- grupa podwyższonego ryzyka (C).

Każda z grup dysponuje określonym opisem wskazującym aktywa, które decydują o przyporządkowaniu do odpowiedniej kategorii:

³ M. Szczuka, który od wielu lat zajmuje się na gruncie polskiej refleksji krytycznej zagadnieniami związanymi z funkcjonowaniem strategii resocjalizacyjnych opartych na zarządzaniu ryzykiem, wskazuje jako początek zainteresowania omawianą tematyką w naszym kraju rok 2006 i konferencję naukowo-szkoleniową w Zakopanem.

⁴ Na tym etapie rozważań warto zauważyć, że na negatywne konsekwencje używania *risk assessments* wskazuje wielu teoretyków i praktyków zajmujących się brytyjską probacją, jak choćby David T. (2008), *Zmiany w probacji i w więziennictwie w Zjednoczonym Królestwie. Czy widać ich koniec?*, niepublikowany referat z konferencji nt. Kuratela sądowa w zapobieganiu przestępczości i patologii społecznej w środowisku lokalnym, Piła 2008.

1. Do grupy obniżonego ryzyka (A) kwalifikuje się osoby, wobec których zastosowano warunkowe umorzenie postępowania, a także osoby dotychczas niekarane, których właściwości oraz warunki osobiste i środowiskowe, dotychczasowy sposób życia oraz zachowanie się po popełnieniu przestępstwa uzasadniają przekonanie, że będą one w okresie próby przestrzegać porządku prawnego, a w szczególności nie popełnią ponownie przestępstwa.
2. Do grupy podwyższonego ryzyka (C) kwalifikuje się:
 - skazanych określonych w art. 64 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.),
 - skazanych, którzy po wydaniu wyroku lub w okresie próby popełnili przestępstwo podobne;
 - osoby uzależnione skazane za przestępstwo pozostające w związku z używaniem alkoholu, środka odurzającego lub substancji psychotropowej;
 - skazanych za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego, a także za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej popełnione w związku z zakłóceniem czynności psychicznych o podłożu seksualnym innym niż choroba psychiczna;
 - skazanych z zaburzeniami psychicznymi, jeżeli zaburzenia te miały związek z popełnieniem przestępstwa;
 - skazanych w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie, którzy pozostają z osobą pokrzywdzoną we wspólnym gospodarstwie domowym w okresie próby, z wyłączeniem osób, wobec których zastosowano warunkowe umorzenie postępowania;
 - skazanych związanych z subkulturami przestępczymi lub grupami mającymi związek ze środowiskiem przestępczym;
 - skazanych, którzy ze względu na dotychczasową karalność, sposób życia, właściwości osobiste i zachowanie się w okresie próby, w tym stopień wykonania orzeczonych obowiązków albo inne okoliczności wymagają intensywnych działań w okresie próby.

Do grupy podstawowej (B) kwalifikuje się osoby, które nie spełniają przesłanek grupy obniżonego ryzyka (A) ani grupy podwyższonego ryzyka (C) – (Projekt Rozporządzenia, 2013).

Nawet powierzchowne zapoznanie się z powyższą kategoryzacją sugeruje, że wśród determinantów zakwalifikowania do poszczególnych grup ryzyka ustawodawca wyróżnił przede wszystkim:

- rodzaj popełnionego przestępstwa,
- dotychczasową karalność,
- zaburzenia psychiczne,
- uzależnienia.

Pozostałe, ważne z perspektywy sprawowanych dozorów, kryteria, jak choćby relacje ze środowiskiem rodzinnym i sąsiedzkim, zatrudnienie, stan

zdrowia i zainteresowania, wydają się występować w dyspozycji pkt 8. Powyższa konstatacja jest raczej motywowana przychylną interpretacją proponowanych rozwiązań, bo użyteczność nowej kategoryzacji będzie musiała zostać sprawdzona w praktycznych działaniach kuratorów dla dorosłych. Dlatego też konieczną staje się refleksja nad konsekwencjami, jakie niesie ze sobą dla metodyki pracy kuratorów sądowych, rodzima koncepcja podziału spraw, uwzględniająca ryzyko powrotności do przestępstwa. Schemat wiążący bezpośrednio rodzaj-grupę ryzyka ze specyfiką działań i czynności, które musi wykonać kurator, przypomina rozwiązania obowiązujące w innych krajach⁵. Projekt rozporządzenia zakłada bowiem, że:

- Dozory wobec osób zakwalifikowanych do grupy podwyższonego ryzyka (C) wykonują kuratorzy zawodowi. W szczególnie uzasadnionych przypadkach kierownik zespołu lub sędzia, może wyrazić zgodę na wykonywanie dozoru przez kuratora społecznego, mając na uwadze właściwości i warunki osobiste skazanego oraz predyspozycje, wykształcenie, umiejętności i przeszkolenia kuratora społecznego.
- W stosunku do skazanego grupy obniżonego ryzyka (A) kurator zawodowy, sprawując dozór osobiście, zobowiązany jest w szczególności do:
 - 1) przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, w tym rozmowy z dozorowanym w miejscu jego zamieszkania lub pobytu, co najmniej raz na 3 miesiące;
 - 2) co najmniej raz na 2 miesiące skutecznego wezwania dozorowanego do stawienia się w siedzibie zespołu celem udzielenia wyjaśnień co do przebiegu dozoru i wykonania nałożonych obowiązków, a także w razie potrzeby przedstawienia odpowiednich dokumentów potwierdzających wykonanie obowiązków;
 - 3) żądania kontaktu telefonicznego od skazanego co najmniej raz w miesiącu.
- W stosunku do skazanego grupy obniżonego ryzyka (A) oraz grupy podstawowej (B) kurator społeczny zobowiązany jest w szczególności do:
 - 1) przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, w tym rozmowy ze skazanym w miejscu jego zamieszkania lub pobytu, co najmniej raz w miesiącu;
 - 2) żądania kontaktu telefonicznego od skazanego co najmniej raz w miesiącu.
- W stosunku do skazanego grupy podwyższonego ryzyka (C) kurator sądowy zobowiązany jest w szczególności do:

⁵ W ramach wielokrotnych wizyt studyjnych autora w Okręgu Probacyjnym w South Yorkshire w Wielkiej Brytanii oraz w Harris County Community Supervision and Corrections Department w Houston (USA) zapoznano się rozwiązaniami, w których zakwalifikowanie do grupy ryzyka determinowało postępowanie kuratora w ramach dozoru.

- 1) utrzymywania ścisłej współpracy z policją w celu uzyskania i wymiany informacji w zakresie przestrzegania porządku prawnego przez skazanego;
- 2) przeprowadzania systematycznych wywiadów środowiskowych, w tym rozmów ze skazanym w miejscu jego zamieszkania lub pobytu;
- 3) systematycznego wzywania skazanego do stawiania się w siedzibie zespołu celem udzielenia wyjaśnień co do przebiegu dozoru i wykonania nałożonych obowiązków, a także w razie potrzeby przedstawienia odpowiednich dokumentów potwierdzających wykonanie obowiązków;
- 4) żądania kontaktu telefonicznego od skazanego co najmniej 2 razy w miesiącu;
- 5) przeprowadzania wrywkowego badania skazanego zobowiązanego do powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania środków odurzających lub substancji psychotropowych albo skazanego, który w trakcie dozoru wykazuje objawy uzależnienia, na obecność w organizmie alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych, przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego;
- 6) nawiązania i utrzymywania systematycznego kontaktu z odpowiednimi stowarzyszeniami, instytucjami i organizacjami społecznymi zajmującymi się pomocą społeczną, pośrednictwem pracy, leczeniem, oddziaływaniem terapeutycznym bądź innymi formami działania, które mogą być przydatne w procesie rozwiązywania problemów, które nie sprzyjają resocjalizacji i kontroli okresu próby.

Czynności, o których mowa w ust. 1, należy wykonywać ze szczególną intensywnością w początkowej fazie sprawowania dozoru (Projekt, 2013).

Rozwiązania zawarte w projekcie rozporządzenia zmieniają, a raczej usankcjonują i wyznaczają nową metodykę pracy kuratorów w kilku wymiarach:

- określenia intensywności kontaktów z dozorowanymi,
- wyznaczania miejsca kontaktów (np. miejsce pobytu dozorowanego i biuro kuratora),
- równouprawnienia różnych form kontaktów (wywiady środowiskowe, rozmowy bezpośrednie, kontakty telefoniczne i z wykorzystaniem poczty elektronicznej),

a także wprowadzą nowe zadania: jak wrywkową kontrolę związaną ze spożyciem alkoholu i używaniem narkotyków⁶.

⁶ Projekt rozporządzenia wyznaczający czynności, które kurator zawodowy powinien wykonać w ramach tego rodzaju zadań kontrolnych obowiązuje od stycznia 2012 r.

Nowa metodyka sprawowania dozorów, bo tak w nieodległej perspektywie wprowadzenia analizowanych rozwiązań można będzie ją określić, wyraźnie ograniczy zakres działań kuratorów społecznych, których aktywność praktycznie systemowo zniweluje się do pracy z dozorowanymi w ramach grup: podstawowej A i obniżonego ryzyka B. Wykonywanie przez kuratorów społecznych dozorów z grupy podwyższonego ryzyka zostało wskazane jedynie w wyjątkowych przypadkach. To pierwszy w historii polskiej służby kuratorskiej przypadek, kiedy to w ramach przepisów rozporządzenia, ograniczono możliwość wykonywania jednej z kategorii dozorów kuratorom-społecznikom. Czy będzie to krok w kierunku uzawodowienia rodzimej probacji, trudno na tym etapie wyrokować.

W tym miejscu warto zauważyć, że nowe rozwiązania wprowadzą postulowane przez część środowiska praktyków i teoretyków, w tym także autora tekstu, elementy specjalizacji w pracy kuratorów zawodowych dla dorosłych. Dotychczas obowiązująca praktyka zakładała przede wszystkim rozdział spraw z uwzględnieniem ich usytuowania terenowego, nowe przepisy sankcjonują jako uprawniony nowy podział.

W uzasadnionych przypadkach, mając na uwadze poszczególne typy dozorów i specjalizacje zadań, przy wykorzystaniu predyspozycji, wykształcenia, umiejętności i przeszkolenia poszczególnych kuratorów sądowych, rozdziału spraw można dokonać niezależnie od podziału terytorialnego (Projekt 2013).

Dyspozycja rozporządzenia to zupełnie nowy element w pracy kuratorów dla dorosłych. W szerszym kontekście pozwalający wprowadzać elementy wykorzystania indywidualnych predyspozycji, kwalifikacji i umiejętności kuratorów w pracy z poszczególnymi przypadkami. To ważny moment mogący zmieniać nie tylko sposób sprawowania poszczególnych dozorów, ale w nieodległej perspektywie generujący przemianę formuły awansu zawodowego kuratorów i, co coraz bardziej nagłące, rekonstruujący zgodnie z nowymi wymogami standardy obciążenia pracą kuratorów dla dorosłych. Jakie czynności powinien podjąć kurator, podejmując się wykonywania dozoru? Twórcy rozporządzenia wskazują dwie grupy czynności, wyznaczając działania, które są obowiązkowe dla wszystkich grup ryzyka:

- 1) zaznajomić się z aktami sprawy karnej i innymi niezbędnymi źródłami informacji o skazanym; odpisy znajdujących się w aktach danych osobopoznawczych skazanego, w tym wywiadów środowiskowych, opinii biegłych lekarzy psychiatrów, psychologów, seksuologów oraz specjalistów do spraw uzależnień załącza się do teczki dozoru;
- 2) zaznajomić się z przebiegiem dotychczasowych dozorów wykonywanych przez kuratorów dla dorosłych i nadzorów wykonywanych przez kuratorów rodzinnych; odpisy sprawozdań z dotychczas prowadzonych wobec skazanego dozorów w razie potrzeby załącza się do teczki dozoru;
- 3) zapoznać się z opiniami i pozostałą dostępną dokumentacją dotyczącą skazanego opuszczającego jednostkę penitencjarną w przypadku

- zastosowania warunkowego przedterminowego zwolnienia; odpisy opinii, orzeczeń i wniosków dotyczących zachowania się skazanego w jednostce penitencjarnej załącza się do teczek dozoru;
- 4) rozpoznać i zdiagnozować sytuację osobistą, rodzinną i środowiskową skazanego;
 - 5) ocenić i zdiagnozować problemy, czynniki i warunki, które sprzyjają bądź nie sprzyjają resocjalizacji i kontroli okresu próby;
 - 6) ocenić możliwości i metody rozwiązywania problemów, które nie sprzyjają resocjalizacji i kontroli okresu próby;
 - 7) rozpoznać i dokonać wyboru optymalnych metod kontroli i oddziaływania na skazanego;
 - 8) nawiązać kontakt z rodziną i środowiskiem skazanego;
 - 9) w przypadku pobierania nauki przez skazanego młodocianego zasięgnąć informacji o skazanym w placówkach oświatowych i oświatowo-wychowawczych;
 - 10) w sprawie związanej z popełnieniem przestępstwa polegającego na użyciu przemocy lub groźby bezprawnej, nawiązać kontakt z dzielnicowym z właściwej jednostki organizacyjnej policji w celu wymiany informacji o dozorowanym, a także ustalenia sposobów dalszej współpracy oraz form kontaktu.

Dodatkowo ustawodawca wyznaczył obowiązki fakultatywne, które są uzależnione od oceny kuratora sprawującego dozór:

- 1) nawiązuje kontakt ze stowarzyszeniami, instytucjami i organizacjami społecznymi zajmującymi się pomocą społeczną, pośrednictwem pracy, leczeniem, oddziaływaniem terapeutycznym wobec skazanego bądź innymi formami działania, które mogą być przydatne w procesie rozwiązywania problemów, które nie sprzyjają resocjalizacji i kontroli okresu próby;
- 2) zasięga informacji o skazanym i jego środowisku u funkcjonariusza z właściwej jednostki organizacyjnej policji, a także w instytucjach samorządowych i organach administracji rządowej;
- 3) nawiązuje kontakt i zasięga informacji o skazanym u jego pracodawcy.

Obok wprowadzenia elementów szacowania ryzyka projekt rozporządzenia jednoznacznie wyeliminował irracjonalne praktyki polegające na wykonywaniu dozorów przez kuratorów sądowych w stosunku do osadzonych w zakładach karnych.

Jak ocenić propozycje, które zawiera projekt rozporządzenia? Opinie formułowane przez środowisko kuratorów zawodowych były i są różnicowane, chociaż należy stwierdzić, że przeważają opinie krytyczne i umiarkowanie krytyczne⁷. Moim zdaniem zmiany dotyczące sprawowania dozoru przez kuratorów dla dorosłych, które znalazły się w projekcie, są przełomowe. Nigdy dotychczas nie podjęto próby wskazania grup ryzyka i nie wyznaczono tak

⁷ Debata nad propozycjami zawartymi w nowych przepisach trwała od 2008 roku.

konkretnie obowiązków i czynności, które kurator będzie zobowiązany wykonać. Jednocześnie zasygnalizowano perspektywy nowego otwarcia w ramach organizacji pracy zespołów kuratorskiej służby sądowej, wprowadzając elementy specjalizacji w pracy kuratorów. Istotną inspiracją dla zmian była komparatystyka probacyjna⁸, w wymiarze analizowania metodyki sprawowania dozorów w różnych krajach oraz kontakty międzynarodowe z przedstawicielami służb kuratorskich z krajów Unii Europejskiej i Stanów Zjednoczonych. Dotychczas metodyka sprawowania dozorów kształtowała się w ramach ewolucyjnych zmian, koncentrujących się po 2002 r. na ujednoczeniu narzędzi stosowanych w ramach dozorów przez kuratorów sądowych⁹. Tym razem zdecydowano się na nowe rozwiązania, nie wprowadzając narzędzi diagnostycznych, w pewnym sensie omijając ten mocno zbiurokratyzowany element pracy kuratorów, jaki obserwujemy, np. w Wielkiej Brytanii. Na ile nowe rozwiązania przyczynią się do racjonalnego wykorzystania potencjału resocjalizacyjnego tkwiącego w tworzonej w Polsce systemie probacji, pokażą najbliższe lata. Czy metodyka pracy determinowana nowym projektem zwiększy aktywność kuratorów w środowiskach dozorowanych, pozwoli lepiej rozpoznać ich sytuację oraz generować wsparcie i pomoc w ich lokalnym, rodzinnym środowisku? Dzisiaj bez odpowiedniego dystansu czasowego i empirycznych analiz trudno podejmować się jakiegokolwiek oceny. Mamy jednak do czynienia z nowym otwarciem, kolejny raz w historii rodzimej probacji o wyraźnym lokalnym charakterze. Dlatego też już dzisiaj warto się zastanawiać i jest to poważne wyzwanie nie tylko dla pedagogów, jak oceniać skuteczność działań kuratorów w ramach dozorów realizowanych w nowych warunkach. Niezależnie od naszych przyszłych ocen analizowanych dzisiaj projektów, cel oddziaływań w ramach dozorów pozostaje ten sam, przywracanie sprawców przestępstw społeczeństwu z wykorzystaniem dobrych metod, inspirowanych doświadczeniami praktyków i nowoczesnymi teoriami nauk.

Summary

The elements of risk assessment in work of probation officers for adults offenders in Poland – pedagogic controversy

Keywords: probation, probation officers for adult offenders, risk assessment, supervision.

⁸ Badania porównawcze przeprowadzone przez autora artykułu przedstawione w pracy *Tworzenie systemu probacji w Polsce i w Wielkiej Brytanii – problemy pedagogiczne i społeczne*, w druku.

⁹ Wprowadzenie przez Ministerstwo Sprawiedliwości tzw. Nowej Metodologii w 2010 r.

The perspective of changes in law regarding supervision of adults in Poland will change the methodology of supervision. First of all, there would be implementation of some elements of risk assessment concerning condemned who commit a crime again and three groups of risk management techniques will be assign. Each group will require a different intensity of contact and a different form of it. Changes in the methodology of work will determine a new formula of case assignments among every member of the probation team that will enable the use of individual skills, predispositions, knowledge of probation officer of how to work with every individual. Today, without enough time distance and empirical analysis it is extremely difficult to assess. However, we are facing a new opening, again in the history of local probation with a clear, local character. That is why even today it is important to think about it and it is a serious challenge not only for pedagogues of how to access effectiveness of probation officers' activities in terms of supervisions being put into practice in new reality.